

UPPSALA
UNIVERSITET

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare
Cecilia Nilsson
Johannes Jarlebring

Telefon
018-471 69 07

www.uu.se
Cecilia.nilsson@uu.se

Beredning med
Vetenskapsområdet för Humaniora
och samhällsvetenskap
Vetenskapsområdet för Teknik och
Naturvetenskap
Vetenskapsområdet för Medicin och
Farmaci
Universitetsförvaltningen

Bilaga 1. Yttrande

2025-08-21 Dnr UFV 2025/1199

Utbildningsdepartementet
u.eu.forskning@regeringskansliet.se
Jessica.Umegard@regeringskansliet.se
Thomas.Neidenmark@regeringskansliet.se

Yttrande på EU-kommissionens förslag till nytt ramprogram för forskning och innovation

Uppsala universitet välkomnar förslaget om ett nytt, fristående ramprogram för Horisont Europa, med en väsentligt utökad budgetram. Förslaget är ett viktigt steg för att stärka Europas internationella konkurrenskraft genom strategiska investeringar i forskning och innovation. I en tid av osäkerhet, snabba teknikförändringar och globala samhällshot – med allt från krig och klimatförändringar till antidemokratiska megatrender och antibiotikaresistens – är robusta satsningar på forskning och innovation på europeisk nivå mer angelägna än någonsin.

Det är av största vikt att den föreslagna budgetförstärkningen försvaras under kommande förhandlingar och att Sverige bedriver ett fortsatt aktivt arbete för att skapa allianser och stöd för sina prioriteringar. Uppsala universitet har genom sina europeiska nätverk *The Guild of Research Intensive Universities* och *Coimbra Group* aktivt bidragit till EU-kommissionens beredning av det nya förslaget. Uppsala universitet står redo att bidra även i den fortsatta beslutsprocessen.

Den utökade budgeten kommer att möjliggöra en långsiktig kunskapsuppbyggnad som stärker Sverige och EU som ledande kunskaps- och innovationsnav. Dagens geopolitiska läge innebär att europeiska forskningssamarbeten är strategiskt viktiga för det svenska forsknings- och innovationsekosystemet. Ett starkt ramprogram för forskning och innovation inom EU är en förutsättning för detta.

Uppsala universitet har högt ställda ambitioner när det gäller deltagande i ramprogrammet och kommer att delta över programmets hela bredd, inklusive föreslagna moonshots, och står redo att bidra till att Sverige ökar sin forskningsfinansiering från EU. Det är viktigt att Sverige utnyttjar de investeringar som görs i EU.

Bilaga 1. Yttrande

2025-08-21 Dnr UFV 2025/1199

Förslagets inverkan på excellens och samverkan

Uppsala universitet välkomnar att det föreslagna ramprogrammet behåller fokus på excellens och att de framgångsrika instrumenten i pelare 1 (excellenspelaren) får en ökad budgettilldelning. Särskilt välkommet är att ERC:s ställning bevaras, baserat på excellens, självständighet och peer review.

Uppsala universitet menar att ERC är en viktig drivkraft för europeisk konkurrenskraft och har stor potential att ytterligare stärka sin världsledande ställning för högkvalitativ forskning. Det bör därför vara ett centralt svenskt mål i den fortsatta förhandlingsprocessen att försvara ERC:s budget och ställning. I det sammanhanget är förslaget om kortare mandatperioder för ERC:s rådsledamöter och ordförande värt att notera. Förslaget saknar tydlig motivering och kan uppfattas som ett minskat oberoende av ERC.

Det är positivt att MSCA får en fortsatt stark ställning i ramprogrammet, med bevarat fokus på excellens. MSCA främjar internationell mobilitet och kompetensförsörjning och ger därmed förutsättningar för ett mer konkurrenskraftigt Europa. Uppsala universitet menar att MSCA skapar mest värde genom att förbli ett öppet program, utan styrda tematiska eller geografiska prioriteringar.

Det är välkommet att EIC får förstärkt budget, och att programmen inom EIC i huvudsak förblir öppna, medan riktade, utmaningsinriktade utlysningar är undantaget. Att EIC är öppet för de bästa innovativa idéerna, oberoende av tematik, främjar omsättningen av forskningsresultat i samhällsnytta.

Förslaget om ramprogrammets styrning väcker ett antal frågor. Budgetallokeringen är indikativ, och stora delar av budgeten, inklusive hur den konkretiseras i arbetspaket, lämnas till kommissionens årliga budgetarbete. Avsikten torde vara att öka flexibiliteten att reagera på oväntade händelser och utvecklingstrender i omvärlden, vilket i sig är rimligt. Samtidigt kräver excellenta forskningsmiljöer och samverkan mellan akademi och privat sektor stabila förutsättningar och goda planeringshorisonter. Sverige bör bevaka att den föreslagna budgetmodellen inte för in en ryckighet och osäkerhet i systemet för forskningsfinansiering, som riskerar att motverka den excellens som eftersträvas.

Beslutsprocesserna för programmering behöver vara förutsägbara och transparenta för att garantera vetenskaplig kvalitet. Därför är förändringen i kommittéförfarande för den del av Horisont Europa som ska

Bilaga 1. Yttrande

2025-08-21 Dnr UFV 2025/1199

programmeras av konkurrenskraftsfonden (från ”granskande” till ”rådgivande” kommittéer) ett svagare förfarande än dagens. Därtill kommer att ramprogrammet inte längre ställer som krav att utvärderingskommittéer ska bestå av oberoende externa experter. Sverige bör verka för att återinföra kravet på att utvärderingskommittéer ska bestå av oberoende granskare, då det är tveksamt om kommissionen har bäst förutsättningar att utse de mest excellenta och innovativa projekten.

Ett konkurrenskraftigt och starkt Europa förutsätter ett brett och robust forsknings- och innovationssystem. Sverige bör bevaka att ramprogrammets koppling till den nya konkurrenskraftsfonden inte leder till en snäv eller politisk styrning av forskning och innovation. I det sammanhanget välkomnas att det införs ett krav på jämn TRL-fördelning för kollaborativa satsningar, från grundforskning till tillämpning, vilket bör försvaras i de fortsatta förhandlingarna. Det är även välkommet att tvärvetenskap införs som horisontell princip, och att man vill ta till vara det värde som kan skapas av integrering av samhällsvetenskap och humaniora. Även detta bör värnas i stundande förhandlingar.

Synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation

Förslaget om det nya ramprogrammet stärker förutsättningarna att skapa synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation, och de ambitiösa målbeskrivningarna för det europeiska forskningsområdet välkomnas, ERA. Det gäller inte minst forskningsinfrastruktur, där kommissionen vill se samordning mellan olika stater, inklusive offentliga och privata aktörer, för att uppnå skalfördelar och kritisk massa och skapa ett sammanhängande ekosystem av anläggningar och servicefunktioner. Det är viktigt att EU fortsatt arbetar aktivt med att lösa utmaningar vad gäller tjänstetillhandahållande över gränser - nationella hinder, olika uttolkning av lagstiftning, behov av gemensamma verktyg och standarder, samt utmaningar med betalmodeller.

Ramprogrammet lyfter fram möjligheten till synergier med Global Europe, vilket är ett viktigt program inom långtidsbudgetens externt inriktade del, där forskning och innovation bör få en starkare plats. Uppsala universitet ser särskilt goda möjligheter till utvecklade forskningssamarbeten med afrikanska universitet. Genom nätverket *Guild of Research Intensive Universities* har Uppsala universitet ett väl utvecklat samarbete med African Research University Alliance (ARUA) och flera redan etablerade forskningssamarbeten.

Avgörande för att skapa synergier och för att Sverige ska kunna dra full nytta av FP10 är ett aktivt svenskt fotarbete i genomförandestadiet. Detta blir särskilt viktigt givet att budgetallokeringen blir mer dynamisk för den

Bilaga 1. Yttrande

2025-08-21 Dnr UFV 2025/1199

forskning och innovation som programmeras via ECF. Samtidigt behöver Sverige värna integriteten i det nationella systemet och säkerställa att våra styrkeområden får genomslag i EU:s satsningar.

Att stärka Sveriges deltagande

Vi välkomnar den uttalade ambitionen till förenkling och snabbare bedömningsprocesser vilket kan göra EU-finansiering mer attraktivt och därmed stärka Sveriges deltagande. Samtidigt behöver dessa målsättningar balanseras mot att det krävs processer – exempelvis oberoende granskning – för att säkra excellens och transparens.

Förslagets skrivningar om säkerhet är otydliga och tycks lämna möjligheter till inskränkningar och krav i tillämpningsföreskrifter, se recital 22 som hänvisar till konkurrenskraftsfondens artikel 10. Denna artikel 10 öppnar för potentiellt omfattande förändringar när det gäller deltagande från tredje land och kontroll över resultat och finansiering. Ett särskilt problem är att reglerna kan innebära stora, nya krav på universiteten att kontrollera efterlevnad av hur forskningsresultat används och nyttiggörs. Detta är en utmaning för svenska universitet givet lärarundantaget. I övrigt är det också oklart varför säkerhetsövervägande nämns särskilt avseende MSCA. Om begränsningar och krav skärps kommer det inte att gynna svenskt deltagande i programmet.

Sveriges deltagande skulle gynnas av ett mer systematiserat och djupgående samarbete med strategiskt viktiga tredjelands-partners, som Storbritannien och Schweiz.

Summering

Uppsala universitet välkomnar det föreslagna ramprogrammet och understryker vikten av att budgetförstärkningen försvaras i kommande förhandlingar.

Programmet är en betydande möjlighet att stärka både svensk och europeisk forsknings- och innovationskapacitet, och därmed också Europas konkurrenskraft, i en tid då det är viktigare än någonsin. Genom ett aktivt svenskt deltagande kan Sverige bidra till och dra nytta av ett framtidsinriktat och konkurrenskraftigt europeiskt forsknings- och innovationslandskap – till nytta för både akademi och samhälle.